
FRA GI LI ? TATS

Testimonis de vida
en llenguatge d'arpilleres

Ser fràgil és sinònim de ser feble, d'estar desvalgut, de debilitat.

Les arpillerses que conformen aquesta exposició ens descobreixen vides de dones del barri de Sant Roc de Badalona en situacions de fragilitat: viure en precarietat, no haver anat mai a escola, no sortir de casa, sostenir les càrregues familiars de germans, el marit, els fills, els pares, néixer en un entorn rural, o en un país en guerra...

Totes són situacions de fragilitat però, són realment dones fràgils? Cada història ens mostra com elles són capaces de tirar endavant les seves vides, transformant les fragilitats en força i empenta. Donar oportunitats amb espais de treball i de lleure on, poder aprendre a llegir i escriure de gran, cosir i exposar aquestes fragilitats, poden ser un mitjà per aquesta transformació, trobant protecció davant l'exclusió, davant la violència.

LA CUECA SOLA

Gala Torres

Aquesta arpillera mostra a dones ballant soles el ball tradicional de la Cueca, la dansa nacional de Xile que representa les diferents emocions i etapes del festeig. Es balla en parelles amb roba de colors. Aquí les dones ballen soles i en blanc i negre, amb la imatge del seu "desaparegut" en el cor. Representar la dansa nacional d'aquesta manera va ser la forma de denunciar públicament les accions del govern.

Les dones solien tenir un paper secundari en les activitats polítiques. Però després del cop d'estat, es van adonar que ja no podien ser espectadores. Havien de jugar un paper important en la lluita pels seus familiars desapareguts.

EL REFLEX DE LES MEVES MANS

Parveen Akhtar (42 anys) · Shazia Munawar (32 anys) · Nusrat Parveen (39 anys)

Aquestes són les meves mans de henna, plenes de polseres com a mi m'agraden. A dalt hi ha un mirall amb less, serrells en urdú.

Les meves mans han treballat molt. Em llevo a les 7, faig l'esmorzar per a mi i els meus fills amb un te o xocolata, porto els nens petits a l'escola a les 8.30 i alguns dies vinc a les 9.30 al Grup Laila, per aprendre castellà i altres coses.

Fa uns 22 anys que estic casada i he criat els meus cinc fills, tots són nois.

Al Pakistan he treballat cosint des de casa. Amb la màquina cosia la roba per al llit, però aquí només treballo a casa. Les meves mans saben cosir, brodar, cuinar, netejar, pentinar, escriure i molt més.

LA NOSTRA HABITACIÓ

Fazilat Bibi (41 anys) · Muntaz Ijaz (42 anys)

Aquesta és l'habitació del Pakistan on nosaltres dormíem quan ens vam casar i vam anar a viure a casa dels pares dels nostres marits. Al fons hi ha el paisatge que tant trobem a faltar, amb el sol i les muntanyes.

Ara vivim a Barcelona amb els nostres marits i fills. La major part de la nostra família està al Pakistan o en altres països buscant una vida millor.

LES NOCES GITANES

Suli Fernández Moreno (21 anys) · Antonia Flores Salazar (22 anys)

Hem cosit una núvia gitana. Hem representat el més important del casament, quan una gitana es casa, ha d'arribar verge al matrimoni. Un gitano això ho mira molt.

El dia del casament ve una gitana vella, que ens posa en una taula amb un mocador a la mà i ens treu la virginitat. La vella no ha de ser de la família, perquè la gent no es pensi que pot amagar-lo. Si estem bé fem les noces, si no...

En el mocador es queda la virginitat, que guardarà la sogra. Quan surts al carrer, et canten, et llenquen "peladillas" i treuen el mocador perquè ho vegi la gent.

Si et treuen la virginitat és una honra per a tota la família, honres al teu pare, així ell sap qui ha criat, que l'has respectat i es posa orgullós.

La núvia ha d'anar la més maca. Els nostres vestits són molt exagerats i molt bonics.

Per celebrar el casament ens anem al local i fins a les tantes de la matinada es menja, es balla i es canta. Aquest dia la protagonista és la núvia i tothom està per tu.

VOLEN ESTELS

Shagufta Jabeen (35 anys)

Aquesta és la meva casa del Pakistan a Gujarat, de la zona del Punjab. Allà les cases són grans, dins poden viure dues famílies juntes. Té fins a tres pisos.

Quan era soltera vivia amb els meus germans i la meva mare, però quan em vaig casar, amb 15 anys, me'n vaig anar a la casa dels pares del meu marit, amb la seva família. Ajudava a la meva sogra i cunyades a fer les coses de la casa.

Fa quatre anys que visc a Badalona i aquí les cases són més petites. Els nens al Pakistan tenen espai per jugar cada dia amb les bicicletes i estels, aquí no.

Al meu país, al març, quan arriba la primavera i el sol, els pares i nens surten a jugar amb els estels. Pugem al pati de dalt de la casa, ballem i mengem. Preparo molt menjar, una olla gran per a tots, fem una bona festa per celebrar el començament de la primavera.

FLORS LLIURES

Souad el Grass (28 anys)

Aquí hi ha una mesquita, que és molt important per la meva religió, i també hi ha muntanyes, papallones, ocells, arbres i flors, perquè m'agrada molt el camp i la natura.

A la meva ciutat hi ha moltes muntanyes, potser per això sempre m'ha agradat més el camp que la platja. Però al camp no hi ha escoles, no hi ha res, aquest és el problema, m'agrada la ciutat només per anar a classe, perquè vull aprendre molt. M'agrada parlar espanyol.

M'agrada la vida amb flors, m'agrada la llibertat. No vull estar tancada a casa, vull sortir, comprar, treballar i guanyar diners per ajudar la meva família. Llibertat.

Al Marroc vivia en un poble i no podia fer res, no vaig anar a l'escola, no treballava, res. Ara els meus germans estan millor, tots van anar a escola.

M'agrada molt el meu país, però em vull quedar a viure a Europa amb el meu marit, sempre feliç.

ENS AGRADA EL FUTBOL

Mateen Haq (40 anys) · Farah Javeed (18 anys)

Ens encanta el futbol.

Sempre que podem, veiem algun partit de futbol espanyol o internacional a la tele, amb tota la família. Ens agrada sobretot el Barça i el Manchester.

Els nostres jugadors preferits són Messi i Etoó.

De petites hem jugat alguna vegada al futbol i a altres jocs típics del nostre país com el cricket o l'hoquei. Ara ja no juguem, només ens agrada veure-ho per la tele. Ens agradaria anar a veure un partit al camp però el tiquet és molt car, val molts diners.

L'AULA

Mari Carmen Fernández Fernández (43 anys)

Sempre m'he dedicat a la venda ambulat. Venc del que surt: calces, sostenidors, teles, alls, llimones, de tot. Tinc tres nens a la casa, de 20, 12 i 7 anys i dos més casats; un noi de 24 anys i una noia de 21 i ja sóc àvia, tinc dues nétes.

Mai he anat a l'escola. Quan era petita em van ensenyar a escriure unes veïnes a casa meva. Per això, he volgut representar la nostra classe, amb la Mariona que és la professora i té molta paciència amb nosaltres. També estic jo amb els ordinadors i alguna companya meva aprenent una miqueta les lletres. Sé llegir i escriure molt poc. Escrivim a mà i llegim en veu alta. Llegir se'm dona millor que escriure. Si cal escriure, m'agrada més fer-ho amb l'ordinador.

APREMEM UNES DE LES ALTRES

Aurora Flores Moreno (40 anys)

Sóc de Barcelona de tota la vida. Estic casada, i tinc un nen de 9 anys. Faig alguns cursets aquí a l'Ateneu i després m'encarrego de la casa.

Quan era petita ajudava a criar els meus germans, jo sóc la més gran i havia de tenir cura d'ells perquè els meus pares s'anaven a vendre amb els nens i no podíem anar a l'escola. De petita no sabia ni llegir ni escriure, i ara aquí estic aprenent una mica, i m'agrada. Al nen el porto al col·legi perquè no sigui el dia de demà com jo.

Estem contentes de llegir i escriure amb les dones de l'Ateneu Sant Roc. Fa un parell d'anys que sóc aquí aprenent. Poso de la meua part i m'esforço. A casa no puc fer-ho perquè faig les tasques i després a la tarda ens anem al culte.

Som nosaltres, aquesta és la Neus que ens ensenya a llegir i a escriure, ens ajuda molt i és molt bona i aquesta és l'Amina. Estem aprenent totes juntes, les dones marroquines i les dones gitanes. Unes aprenem de les altres, nosaltres aprenem d'elles i elles de nosaltres.

VISITA A L'AMBULATORI DE SANT ADRIÀ

Saida Zaidi (32 anys)

Fa sis anys, quan portava uns tres mesos a Barcelona, vaig haver d'anar al metge. El meu marit va venir amb mi a l'ambulatori de Sant Adrià per explicar-li a la infermera que jo tenia una visita l'endemà i demanar-li que m'atengués perquè no sabia parlar castellà. Ella li va dir que no passava res, que es quedés tranquil.

Quan vaig anar l'endemà, la noia no se'n recordava de mi, em va preguntar què volia. No entenia el que m'estava dient, ni ella entenia el que li deia jo. De la impotència em vaig posar a plorar, vaig passar uns moments molt dolents, amb tothom de la fila mirant-me. Després d'una estona va venir una paisana meva, una noia del Marroc que va fer de traductora i finalment vam poder entendre'ns

Ara ja sé castellà i em puc comunicar amb el meu metge i amb el pediatre dels meus fills sense problemes no m'ha d'acompanyar el meu marit per traduir.

Només porto tres mesos aprenent a llegir i a escriure. És el primer cop que vaig a escola a aprendre castellà. El que sé, ho he après al carrer, parlant amb les veïnes, amb el meu marit i amb els meus fills, encara que ara ells parlen més català que castellà.

A LA RAMBLA DE LES FLORS

Teresa Amaya Amaya (50 anys)

Quan jo era petita érem 9 germans, jo sóc la més gran. En aquells temps tots eren petits i es van criar a casa, l'única que ha caminat pel món he estat jo. He portat la càrrega de la cura dels meus germans. Quan tenia uns 12 anys anava a rebuscar ferros que després venia al drapaire. He ajudat a la meva mare a demanar i també he rebuscar menjar, perquè en aquells temps hi havia molta gana.

Era una nena quan anava a demanar a Barcelona, a la Rambla de les Flors. Venien estrangers, mariners del vaixell i tots et donaven diners. Jo no cantava ni donava romaní, això és enganyar la gent, només parava la mà, anava descalça, sense roba ni res.

De vegades venia la Guàrdia Civil, ens agafaven i ens portaven a la comissaria. Anava jo i moltes gitanes més que agafaven. Pagava per sortir d'allà amb els diners que havia guanyat o si la meva mare tenia el pagava ella.

TODA LA VIDA CRIANT

Carmen Montero Verdaguer (57 anys)

Em vaig casar als 20 anys, tinc 6 fills i 2 nétes bessones. He estat tota la vida criant, aquesta és la meua vida.

Quan em cal per menjar vaig a l'assistenta i em dona una ajuda de Càritas. Vaig cada tres mesos, els dimecres vaig amb el meu carret i em donen algunes coses per menjar. Després, cobro la Pirmi que m'ajuda per pagar la llum, l'aigua o per comprar el que sigui. I també em donen uns xecs cada sis mesos que són per a les nenes, per comprar-los roba.

L'alegria de casa meua són les meves nétes, una es diu Julia Amaya i l'altra Rosario Amaya. S'aixequen a les 8 del matí per anar a l'institut, tenen 14 anys. Són molt bones, no em donen turment cap. M'ha costat molt criar-les, estan sense mare i sense pare. Aquestes nétes són del meu fill que fa 10 anys que no el tinc. Les meves dues nenes estan amb mi, la seva mare les va deixar, i les vaig criar jo des de petites. Aquestes nenes m'han donat vida a mi.

RECOLLINT LLENYA

Ángela Vázquez González (72 anys)

Això va succeir en un llogaret de Badajoz, tenia uns 9 anys. Representa quan jo, descalça, anava a per llenya. Per aquelles dates, no et deixaven agafar llenya, llavors venia el guàrdia civil muntat a cavall amb la porra, amb intenció de pegar-me. Mai van arribar a pegar-me però m'espantaven i m'amenaçaven.

Em vaig quedar òrfena de pare molt petita, la meva mare es va quedar amb 4 fills i amb el seu pare que era un senyor gran, ella havia de mantenir-nos, rentant a mà la roba de la gent rica i fent neteges per poder donar-nos alguna cosa de menjar.

Ella no podia ajudar-me a agafar la llenya, havia de tenir-la preparada a casa perquè quan ella vingués de treballar, per a preparar el menjar, estigués ja allà.

Vaig començar a treballar als 11 anys perquè per aquelles dates no et deixaven entrar a l'escola, era només per a rics, els pobres no teníem dret ni a llegir ni a escriure.

LA MÀ QUE ELS VA CUIDAR

María Bonilla Armada (86 anys)

Vaig néixer a Posada, Còrdova. Durant la guerra vaig haver d'emigrar a Conca, on vaig viuret un temps. Em vaig quedar sola perquè el meu pare va morir, als meus germans se'ls van endur al front i a la meua mare a França. Per mediacions vaig anar a parar amb una tia meua, germana de la meua mare, i el poc que quedava de guerra el vaig acabar allà. Quan vam arribar al poble, el vam trobar sense casa, sense mobles, sense res, ni teníem on dormir, ni teníem on menjar ni teníem de res. I l'època de postguerra va ser pitjor encara, que jo he menjat fins i tot garrofes i el que no són garrofes també.

Aquesta caseta que hi ha aquí és on jo em vaig casar i vaig tenir els meus fills. Aquesta és la mà amb la qual jo he cuidat als meus fills i la que els ha tirat endavant. Ells són a prop de l'arbre, que l'he posat perquè em doni fruits.

Ens vam venir a Barcelona per millorar la situació de crisi que hi havia de diners i la veritat, m'ha anat molt bé, he criat als meus fills i aquí s'han casat, ja tenen a les seves filles i nétes, i jo tinc besnètes.

Ni rebaixo la meua terra per realçar Catalunya ni desmereixo Catalunya per realçar la meua terra. Enyoro la meua terra, però m'estimo a Catalunya també, perquè aquí he criat als meus fills i he estat molt feliç.

LA DONA ARBRE

Manoli García González (53 anys)

La dona mou el món, és el pilar de la família. Els meus fills sempre són presents, són les meves quatre branques, va ser el que em va donar forces per seguir endavant quan venien temps dolents, que es reflecteixen en la part esquerra de la meva arpillera. Venien pluges, venien vents, i gràcies a Déu, els meus fills han anat creixent i demostrant que són bones persones.

Després ve la vida actual, arriba l'arc de Sant Martí, surt el sol i jo intento veure la vida amb més colors, amb més alegria. Ara em sento plena per les meves activitats, pels meus fills, pels meus nêts, que són les floretes de les meves branques.

Per què cada flor és d'un color? Perquè quan penso en la Maria que és la més gran, la veig de color vermell perquè és molt viva. Al Manel li encanta el taronja de terra, de força, de foc. L'Ainhoa va moltes vegades vestida de rosa, és un color que li fa molt. A la meua perla del Carib l'he representat en lila. I després l'Aleix de beix, que és molt delicat. A una de les bessones, a la Cèlia, l'he posat de verd perquè la vesteixen moltes vegades d'aquest color i a la Michelle de blau perquè quan em mira amb aquells ulls plens de dolçor, em regala el blau.

La meua segona religió seria la natura, es veu reflectit en el paisatge, les muntanyes i les plantes. M'encanta la natura i estic molt implicada en el moviment ecologista.

TEMPS DE FLORS

Carmen Maldonado Estévez (82 años)

Aquesta és la meva casa natal a Motril. Era una casa de camp, una finca molt gran on vivíem tots, teníem cavalleria, cabres i porcs.

Jo, que he estat sempre molt solitària, agafava el meu cistell de llata que em feia el meu pare, i me n'anava al camp a recollir flors amb el meu gos Canelo, que estava molt ben educat. Depenent de l'època recollia espàrrecs, ametlles... L'època que més m'agradava era la de les flors. Per aquell temps, anava a un camp de blat, tot ple de roselles, de flors, unes floretes que li deien campanetes, de tots els colors.

A mi em va ensenyar a fer les tasques de costura una senyora que em va agafar molt afecte perquè jo sempre m'he criat sense mare. Em portava un capdellat de fil i les agulles, i en els moments de descans del matí i del dinar, quan el capatàs es fumava una cigarreta, m'ensenyava aquestes labors.

A LA VORA DEL FOC GITANO

Amparo Moreno Flores (38 anys)

He cosit la meva infantesa. Quan tenia 8 anys vivia a la Perona i veia com el pare i la mare eren a la vora del foc. Davant de la casa hi havia un cobert i allà es posava ella tot el dia a cuinar. S'ajupia amb un nen lligat davant i un altre darrere, i així cuinava la paella, l'arròs, o una olla gran amb brou, i ens deia: "vinga a seure al voltant del foc que us vaig a donar de menjar!"

El meu pare porta la vara, la necessita perquè tothom sàpiga que és l'oncle patriarca. Perquè se sàpiga que és un gitano respectuós davant la llei gitana. Ho he representat amb la seva barba blanca perquè es veiés el que és la llegenda gitana. I amb el seu mocador de pics que els gitanos es posaven al coll i encara molts s'ho segueixen posant encara.

I les gitanes velles, com la que aquí representa la meua mare, tenien el seu davantal de lunars amb els seus enagos voleiats. També portaven anelles, les arracades sempre al seu lloc i els cabells molt lliures, escandalosament negres i mai feien servir sabatilles.

El foc gitano ha fet molta companyia, molta, molta. És molt important per als gitanos. Jo crec que ens surt de dins.

EL RETROBAMENT

Sadaf Akram (26 anys)

Em vaig casar al Pakistan i embarassada de tres mesos vaig tornar sola a Barcelona. Vaig tenir el part, tot va anar bé i va néixer el meu primer fill Bilal.

Després d'arreglar els papers del meu marit vaig tornar al meu país amb el meu nen d'onze mesos per retrobar-nos amb el meu marit i la família. Va ser un dia feliç. Em vaig quedar sis mesos, vaig tornar amb el meu fill i embarassada de sis mesos. Volíem tornar junts però el meu marit va haver d'esperar els papers.

Quan el meu segon fill Talha tenia quinze dies, el meu marit va arribar a Badalona per quedar-s'hi. Vam ser molt feliços d'estar junts.

I DESPRÉS, QUÈ?

Manoli Garcia

Veiem rius de gent, tenint cura els uns dels altres, fugint de la mort o trobant-la pel camí, penso en la capacitat de les persones de superar les pitjors proves de la vida. Fugen amb l'esperança de trobar pau en algun lloc... on sigui, i tornar a començar.

I després, què? Molts països no els reben, o si ho fan, en quines condicions? Debades troben altres horrors com la nena de l'arpillera que esguerrà la seva cara bonica per lliurar-se dels seus violadors.

Després n'hi ha que són capaços de donar tot pels altres. Sense importar-los posar en risc les seves pròpies vides, retornen esperança i donen suport als supervivents. El meu reconeixement a Proactiva Open Arms de Badalona i a tots els que salven vides al mar i fora d'ell. Gràcies!

POSAR FIL A L'AGULLA. Una arpillera des del compromís

Grup d'arpilleres de la Fundació Ateneu Sant Roc

Posar fil a l'agulla és una arpillera col·lectiva que mostra la vida de la Fundació Ateneu Sant Roc amb els ulls de les seves autores: arpilleristes, voluntàries i compromeses.

Al llarg de dos anys, les mans d'onze dones han anat cosint, a poc a poc, el treball diari de l'entitat. Si les arpilleristes xilenes tenen sempre les muntanyes a l'horitzó, aquesta arpillera creix sota l'horitzó dels blocs de Sant Roc de Badalona.

L'arpillera consta de dos parts diferenciades:

- a l'esquerra el treball al carrer on trobem representats jocs de l'Ateneu al carrer, cercavila de festes i la Fira d'Artesania, clars exemples de la vocació comunitària de l'entitat.
- sobre el color beix les arpilleristes han descrit l'entitat portes endins, puntada a puntada es veu el compromís amb els infants, joves i adults del barri. Les classes de castellà, la formació en les noves tecnologies i les activitats culturals; la ludoteca, els jocs al pati, els joves i el materno-infantil; el treball transversal socio sanitari i el reciclatge.

Més de 200 personatges de vida i compromís, cadascú un trosset d'Ateneu. "Posar fil a l'agulla és com el nostre granet de sorra per la millora de l'entorn."

**FRA
GI
LI ?
TATS**

FUNDACIÓ ATENEU SANT ROC
www.fundacioateneusantroc.org